

Promoting Civil Political Participation in a Democratic Way of Ban Dong Community, Suan Khuean Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province

Phramaha Norsai Rathanameti¹ and Sayan Innunjai²

Received: January 05, 2023

Revised: October 23, 2023

Accepted: October 25, 2023

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the promotion level of civil political participation in a democratic way; 2) to study the relationship between the Saraniyadhamma and the promotion of civil political participation in a democratic way; and 3) to study the problems, obstacles, and solutions to the problem of promoting civil political participation in a democratic way in Ban Dong community, Suan Khuen Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province. This research was a mixed-methods research. Quantitative research was conducted by distributing a questionnaire with a reliability value of .835 to a sample group of 300 people selected by stratified random sampling from 1,194 people aged 18 years and over living in Ban Dong community, Suan Khuen Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. The qualitative research used

¹ Sangha in Phrae Province

² Mahachulalongkonrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: thekangzaaz757@gmail.com, Tel 095-7232811

in-depth interviews with 10 key informants using purposive sampling. And content analysis techniques were used along with context. The research results found that 1) the level of promotion of civil political participation in a democratic way in Ban Dong community, Suan Khuean Sub-district, Mueang Phrae District in all 4 aspects was at a high level overall ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.54); 2) the relationship between Saraniyadhamma and the promotion of political participation was at a moderately positive relationship ($r = .470^{**}$); and 3) the problems and obstacles were found that (1) lack of timely and comprehensive information disclosure of the community, (2) people lacked knowledge and understanding of their own roles and responsibilities, (3) local government officials have implemented community development and problem solving projects that did not meet the needs of the people, (4) local government officials did not have sufficient information to evaluate the project and lacked the knowledge to evaluate the project. The recommendations were (1) local government officials should provide opportunities for the public to analyze and distillate problems in every meeting, (2) local government officials should promptly and comprehensively inform information to the community, (3) local government officials should invite and motivate people to participate in community activities.

Keywords: Promotion of Participation, Political Participation, Democratic Way, Ban Dong Community

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย ในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พระมหาหน่อทราย รตนเมธี¹ และสายัณห์ อินันใจ²

Received: January 05, 2023

Revised: October 23, 2023

Accepted: October 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย และ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .835 กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ จำนวน 300 คน จากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 1,194 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.54) 2)

¹ คณะสงฆ์จังหวัดแพร่

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: thekangzaaz757@gmail.com, Tel 095-7232811

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสารณียธรรม กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .470^{**}$) และ 3) ปัญหาอุปสรรค พบว่า (1) ขาดการแจ้งข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างทั่วถึง (2) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง (3) ผู้ปกครองท้องถิ่นจัดทำโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน (4) ผู้ปกครองท้องถิ่นไม่มีข้อมูลมอกพอในการประเมินผลโครงการและขาดความรู้ในการประเมินผลโครงการนั้น ๆ ข้อเสนอแนะพบว่า (1) ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์ ถอดบทเรียนปัญหาในการประชุมทุกครั้ง (2) ผู้ปกครองท้องถิ่นควรแจ้งข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างทั่วถึง (3) ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเชิญชวนและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนด้วยกัน

คำสำคัญ: การส่งเสริมการมีส่วนร่วม, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, วิถีประชาธิปไตย, ชุมชนบ้านดง

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้าทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วม ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับหลักการกระจายอำนาจให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

การเมืองท้องถิ่นของชุมชนบางแห่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง ทั้งนี้เกิดจากปัจจัยสำคัญคือความเป็นชาติพันธุ์ (Ethnicity) และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ถือว่าเป็นประชากรหนึ่งในรัฐ ดังนั้นรัฐจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมชุมชนมีการสร้างเกราะป้องกันชุมชนด้วยวิถีวัฒนธรรมชุมชนขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในชุมชนที่สำคัญ กระบวนการดังกล่าวได้นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการให้บริการสาธารณะระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยกัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์หนึ่งสำหรับการสร้างความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับชุมชนที่ใช้วิถีวัฒนธรรมชนเผ่า

พื้นเมืองในการพัฒนาตนเอง สำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่มีความเป็นชาติพันธุ์มะปี่ (อัมปี่) (Ethnicity) และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตสะท้อนออกมาจากการปฏิบัติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนความแปรเปลี่ยนของกระแสสังคม โดยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เป็นชุมชนประชาสังคม เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากขึ้นและเชื่อมโยงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของคนมะปี่ (อัมปี่) ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น

ชุมชนบ้านดง เป็นชุมชนที่มีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมักจะอยู่ที่กรรมการตัวแทนของหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมการพัฒนาต่าง ๆ ของตำบลสวนเขื่อน โดยผ่านผู้นำชุมชน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น สำหรับประชาชนในพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมจำนวนมาก สังเกตได้การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านบ้านดงอยู่ในระดับที่ต่ำ จากการจัดประชุมประชาคมประจำเดือนในแต่ละเดือนซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านได้นำเสนอปัญหา หรือข้อมูลในทุก ๆ ด้านของหมู่บ้าน การเข้าร่วมประชุมของประชากรในหมู่บ้านเฉลี่ยต่อครั้งแค่ 100-200 คน เมื่อเทียบสัดส่วนของประชากรในหมู่บ้านที่มีทั้งหมด 1,194 คน (ไม่ถึง 10%) ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา เกิดจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรและรับจ้าง ซึ่งมีฐานะปานกลาง ถึงยากจน เวลาส่วนใหญ่ในหนึ่งวันของประชาชนในหมู่บ้านบ้านดงทุ่มเทไปกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ จนไม่ได้สนใจในเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่น สนใจเพียงแต่เรื่องปากท้องของตัวเองและครอบครัว จึงขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และสาเหตุอีกประการ คือ โครงการบางโครงการที่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ ได้มีการดำเนินการทำไปแล้วขาดความต่อเนื่องในการทำโครงการ อีกประการหนึ่งคือ ประชาชนไม่มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสำคัญในการพัฒนา และที่สำคัญในอดีตที่ผ่านมาผู้นำหมู่บ้านก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร (ปัญจพร คำโย และคณะ, 2563) ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาไม่สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้ อีกทั้งเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนคนในอดีต

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อทราบถึงระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหลักสสารณิธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง และ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสสารณิธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methodology) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สามารถคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งสองฉบับได้เท่ากับ .835 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ

สอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ และตัวแปรตาม คือ หลักสารานิยมธรรม ได้แก่ 1) เมตตากายกรรม ความรู้สึกในจิตใจที่มีแต่ความคิดดี ๆ 2) เมตตาวจีกรรม การใช้คำพูดออกมาแต่คำพูดที่ดีงาม 3) เมตตามโนกรรม ทำแต่ในสิ่งที่เป็นความดีต่อกัน 4) สาธารณโภคี ให้อภัยแก่กันและกันด้วยความยุติธรรม ไม่เอาผิดเอาเปรียบกันช่วยเหลือกัน 5) สีลสามัญญตา การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือวินัยต่าง ๆ 6) ทิฐิสามัญญตา มีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกันและตัวแปรตาม ประกอบไปด้วย ทฤษฎีการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งคำนวณได้มาจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 1,194 คน ตามพื้นที่การปกครองของชุมชนบ้านดง ประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน ได้ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด ตามลำดับความสำคัญ

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรรกภาพ และสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ +1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการความสัมพันธ์กันในระดับน้อยหรือไม่มีเลย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป/คน 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน 3) ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน 4) ผู้นำชุมชนบ้านดง จำนวน 3 คน 5) ตัวแทนประชาชน จำนวน 2 คน 6) ตัวแทนเยาวชน จำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องการบูรณาการหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และ 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.54) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.75) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.62) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.67) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.75)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .470^{**}$) จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า หลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถี

ประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่

- 1) ขาดการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์ กลั่นกรองปัญหาเพื่อการตัดสินใจในการทำประชาคม
- 2) ขาดการแจ้งข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างทันทั่วถึงและทั่วถึง 3) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 4) ขาดการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์ กลั่นกรองปัญหาเพื่อการตัดสินใจในการทำประชาคม 5) ขาดการแจ้งข้อมูลข่าวสารของชุมชนอย่างทันทั่วถึงและทั่วถึง 6) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 7) ผู้ปกครองท้องถิ่นจัดทำโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชน ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน 8) การมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมมีผู้ได้รับผลประโยชน์เพียงแค่บางกลุ่ม ไม่ทั่วถึงทั้งชุมชน 9) ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ทำการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีข้อมูลไม่มากพอ และขาดความรู้ในการประเมินผลโครงการนั้น ๆ และ 10) ผู้ประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาชุมชน ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ใช่พรรคพวกของตนเองเข้าร่วมการประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักสาราณียธรรมโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39, S.D. = .39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ปกครองท้องถิ่นได้นำหลักสาราณียธรรมในแต่ละด้านมาประยุกต์ใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย ในการทำโครงการหรือกิจกรรม เพื่อกระตุ้นชักจูงประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้วยการสร้างความไว้วางใจกัน สร้างแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมด้วยคุณค่าและประโยชน์ทำให้คนในชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่งและปลอดภัย คนในชุมชนมีเสรีภาพ ภารดรภาพ และมิตรภาพ มีความรักสามัคคี ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน สร้างสภาวะทางศีลธรรมของชุมชน คือ การรู้จักรักสามัคคี ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และกตัญญู อันเป็นการสร้างบรรยากาศให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สอดคล้องกับ

แนวคิดของพระมหาพัฒนา วุฒินญาโณ และคณะ (2565) พบว่า แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสารณียธรรม 6 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรส่งเสริมดังนี้ 1) ด้านสรรหาบุคลากร ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบาย โครงสร้างงานให้เป็นไปในแนวเดียวกัน มีการประชุมวางแผนร่วมกัน วางอัตรากำลังคนให้เหมาะสมกับงาน 2) การจัดบุคคลเข้าปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารควรแต่งตั้งให้บุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ตามความรู้ ความสามารถ และจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม 3) การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน บันทึกการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการหลังการนิเทศ จัดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน และสนับสนุนการจัดทำผลงานทางวิชาการ 4) การธำรงรักษาบุคลากร ผู้บริหารการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่าง ๆ ของบุคลากรอย่างโปร่งใส ชื่นชมและให้กำลังใจแก่บุคคลที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จักต้องมีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรทุกคนอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลปฏิบัติงาน

2. ระดับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลสอดคล้องกับการศึกษาของพระสมุห์อมร อมโร (สีดำ) และคณะ (2562) พบว่า การพัฒนาชุมชนต้องมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ ผ่านขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมในการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและทันทั่วถึง ขาดการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์หากลั่นกรองปัญหาเพื่อการตัดสินใจในการทำประชาคม และประชาชนขาด

ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เนื่องจากมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชน และตัวแทนครอบครัวที่เป็นผู้สูงอายุ ที่อยู่บ้านและไม่ได้ประกอบอาชีพสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิฐพงศ์ สีดาว (2562) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.34 2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองมีค่าเฉลี่ย 3.18 3) ด้านการรณรงค์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.79 และ 4) ด้านการชุมนุมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.54 ตามลำดับ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ควรติดตามข่าวสารทางการเมืองในส่วนของข้อมูลที่มีความสำคัญ และมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เช่น ข่าวสารจากทางราชการ 2) ด้านการรณรงค์ทางการเมือง ควรเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมรณรงค์ทางการเมืองเพราะการรณรงค์ทางการเมืองเป็นกิจกรรมขับเคลื่อนการปกครองในระบบประชาธิปไตย 3) ด้านการร่วมชุมนุมทางการเมือง ควรเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์โดยจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น 4) ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง ควรใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้งที่สามารถกระทำได้ และควรให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในทุกระดับ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักศึกษาเป็นผู้รู้หน้าที่ และรักษาสีหน้าที่ตนเองมีตามวิถีทางแห่งการปกครองในระบบประชาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยในชุมชนบ้านดง ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติกรงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดีและเป็นหลักปฏิบัติเพื่อทำคนให้เป็นผู้สงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ โดยต้องนำหลักสาราณียธรรม คือ คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ผูกใจคน และประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี ประกอบด้วย เมตตากายกรรม ความรู้สึกในจิตใจที่มีแต่ความคิดดี ๆ เมตตาวจีกรรม การใช้คำพูดออกมาแต่คำพูดที่ดีงาม เมตตาเมโนกรรม ทำแต่ในสิ่งที่ เป็นความดีต่อกัน สาธารณโลกิ ให้รู้จักแบ่งปันผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ไม่เอาัดเอาเปรียบกันช่วยเหลือกัน สีสสามัญญตา การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือวินัยต่าง ๆ ทิฏฐิสามัญญตา มีความคิดเห็น

สอดคล้องต้องกันมาบูรณาการกับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ DIBE: MODEL ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (DIBE: MODEL)

D = Decision Making การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในชุมชนบ้านดง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นการสร้างฉันทามติการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ช่วยสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาว ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของผู้นำชุมชนให้เกิดความน่าเชื่อถือ

และความชอบธรรม นำไปสู่การปฏิบัติง่ายขึ้น รวมทั้งยังเป็นการช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย นอกจากนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกรับรู้ของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้นและยังเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

I = Implementation การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมบริหารจัดการโครงการหรือกิจกรรม การประสานงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาในชุมชนโดยผ่านกิจกรรมด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านอนามัย และด้านจิตใจนั้น ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนและกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความสำนึกร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงที่ได้รับผลกระทบจากการทำโครงการต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องเกิดการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

B = Benefits การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาในชุมชนอย่างเสมอภาค ผู้โดยประโยชน์ที่ได้รับจะมีความแตกต่างกันตามสภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อประชาชนทุกคนในชุมชน

E = Evaluation การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด และควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและลักษณะของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดทางเลือกหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการต่อไปได้ นอกจากนี้ ในการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องมีความโปร่งใสในการดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อโครงการที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของความสุจริต สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย คือ DIBE โมเดล 1) D = Decision Making การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) I = Implementation

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) B = Benefits การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
 4) E = Evaluation การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนคิดริเริ่มจัดทำเป็นกิจกรรมหรือโครงการ ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เพราะว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการรับผลประโยชน์ ผู้ปกครองท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบายในการให้รางวัลหรือค่าตอบแทน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมและทำงานในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น
2. ด้านการประเมินผล ผู้ปกครองท้องถิ่นควรมีนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนหรือประชาชน เข้ามาประเมินผลแผนงาน/โครงการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในมิติพื้นที่ ทั้งในเรื่องของการกำหนดแผนพัฒนาหมู่บ้าน และการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ให้สามารถขับเคลื่อนโครงการในระดับพื้นที่ได้
2. ควรประยุกต์ใช้หลักธรรมในการขับเคลื่อนโครงการในพื้นที่ โดยพิจารณาจากการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้หลักธรรมเป็นพื้นฐานในการบูรณาการและเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างครอบคลุมทุกมิติ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการวางแผนในขั้นตอนการปฏิบัติต่อไป
3. ควรกำหนดโครงการให้ประชาชนพิจารณาว่า โครงการตรงตามความต้องการแค่ไหน เพราะถ้าประชาชนมีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกอยากดูแลรักษา และประกอบกับได้ใช้

ประโยชน์จากโครงการ จะทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมั่นคง และนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปัญญาพร คำโย และคณะ. (2563). ความคาดหวังของกลุ่มชาติพันธุ์อิมปี่ที่มีต่อผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(2), 32-49.
- พระมหาพัฒนา วทชนญาโณ และคณะ. (2565). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(2), 43-54.
- พระสมุห์อมร อมโร (สีด้า) และคณะ. (2562). หลักสาราณียธรรม : แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านช่อง ตำบลช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคน*, 6(4), 1726-1742.
- พิสิฐพงศ์ สีดาว. (2562). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา*, เล่มที่ 134 ตอนที่ 40, หน้า 1.

บวรพัฒนา